

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА БАНКІВСЬКІ
ОПЕРАЦІЇ

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та
страхування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

ОП *Фінансовий менеджмент та банківська
справа*

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від _____ серпня 2019 р.

Гарант освітньої програми
Викладач дисципліни

проф. Лугош Л. М.

Анотація дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Банківська справа та банківські операції**» є формування теоретичних знань про функціонування комерційних банків, здійснюваних ними операцій та послуг.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Банківська справа» є:

- засвоєння теоретичних засад и методології проведення банківських операцій та надання банківських послуг;
- набуття вмінь оперувати нормативно-правовими документами НБУ;
- аналізувати стан банківських операцій, розв'язувати питання взаємовідносин між клієнтами і комерційними банками та між НБУ і комерційними банками.
- знати види банків і порядок їх створення в Україні;
- розуміти організацію діяльності банку;
- усвідомлювати механізм операцій банків з формування власного капіталу;
- володіти знаннями операцій банків із залучення коштів;
- володіти знаннями та навиками операцій банків з обслуговування платіжного обороту.

По закінченню вивчення дисципліни студент буде **вміти**:

- використовувати інструментарій операцій банків із запозичання коштів;
- застосовувати знання операцій банків з готівкою та операцій банків з пластиковими картками;
- володіти знаннями та навиками здійснення кредитних операцій банків;
- застосовувати вміння виконання операцій банків з цінними паперами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності**:

- Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури діяльності банків, напрямів соціальної,

економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

- Навички використання сучасних джерел економічної, фінансової, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.
- Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.
- Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
- Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах у межах спеціальності.

Передумови вивчення дисципліни: Навчальна дисципліна «Банківська справа та банківські операції» базується на засвоєнні студентами курсу «Гроші та кредит», у якому розкриваються сутність сучасних грошей, основи розвитку кредиту та його форм, функціонування банків, а також на знаннях таких навчальних дисциплін як «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Міжнародна економіка», «Фінанси», «Бухгалтерський облік». Вона має зв'язок з такими курсами як «Фінансова економіка», «Інвестування», «Фінанси підприємств», «Фінансовий менеджмент», «Управління фінансами» тощо.

Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких **програмових результатів навчання:**

Використовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

Розуміти та самостійно формувати зміст, структуру і висновки наукових та аналітичних текстів з економіки.

Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах.

Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

Набути навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним і самокритичним.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям, СВО	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	07 – Управління та адміністрування	обов'язкова	
Модулів – 2		Рік підготовки:	

Змістових модулів – 2	072 – Фінанси, банківська справа та страхування	3-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		6	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 4	СВО: Бакалавр	40 год.	0 год.
		Практичні	
		30 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	0 год.
		Вид контролю	
		екзамен	

2. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Організація. Характеристика банківських систем

Тема 1.1. Загальна характеристика банківської системи

Історичний досвід та передумови створення банківської системи. Етапи створення дворівневої банківської системи. Суб'єкти банківської системи та їх загальна характеристика.

Тема 1.2. Банківські системи країн ринкової економіки

Особливості формування та умови функціонування банківських систем країн ринкової економіки: США, Німеччини, Англії, Італії, Японії та Росії. Особливості та етапи створення банківської системи України.

Тема 1.3. Центральний банк України - НБУ

Етапи становлення та розвитку Національного банку України. Статус та основні функції НБУ. Грошово-кредитна політика НБУ: нормативно-правові 10 засади та сучасні інструменти й механізм грошово-кредитної політики. Ліквідність банківської системи України. Сучасний стан ліквідності. Основні напрями вдосконалення управління ліквідністю банківської системи України

Тема 1.4. Установа банку як основний елемент банківської системи

Види та операції банківських установ. Взаємозв'язок із першим рівнем банківської системи: порядок реєстрації комерційних банків; ліцензування банківської діяльності; організаційна структура та управління банком.

Тема 1.5. Власний капітал банківської установи

Загальна характеристика банківських ресурсів. Власний капітал банку, його формування і структура. Основні нормативні положення щодо формування власного капіталу банківської установи.

Тема 1.6. Залучені та запозичені ресурси банків

Загальна характеристика та класифікація залученого капіталу банківської установи. Формування депозитних ресурсів. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку.

Нормативні положення до визначення загального, обов'язкового та вільного резервів банківської установи.

Тема 1.7. Загальна характеристика операцій банків з розрахунково-касового обслуговування

Загальні основи операцій банків з розрахунково-касового обслуговування клієнтів. Ведення рахунків клієнтів. Безготівкові міжгосподарські розрахунки. Міжбанківські розрахунки. Розрахунки з використанням пластикових карток. Касові операції.

Модуль 2. Послуги. Банківські операції та класифікації

Тема 2.1. Касові операції банківських установ

Порядок встановлення ліміту каси підприємствам. Порядок прийняття та видачі банками готівкових коштів. Забезпечення виконання касової дисципліни.

Тема 2.2. Безготівкові операції банківських установ

Безготівкові міжгосподарські розрахунки: форми розрахунків та оформлення документів. Міжбанківські розрахунки. Розрахунки з використанням пластикових карток. Касові операції.

Тема 2.3. Класифікація банківських кредитів

Принципи й умови кредитування банківських установ. Форми забезпечення повернення банківських позичок. Основні положення формування ціни банківського кредиту. Процес банківського кредитування. Особливості механізму надання та погашення окремих видів кредитів.

Тема 2.4. Оцінка кредитоспроможності позичальника

Кредитний ризик: визначення і мінімізація втрат. Методики оцінки кредитоспроможності позичальника і особливості оцінки юридичної та фізичної осіб: основні показники, критерії оцінювання, експертні висновки.

Тема 2.5. Операції банків з векселями

Характеристика та види векселів. Урахування та перерахування векселів. Кредити під заставу векселів. Авалування та акцептування векселів. Видача гарантій на забезпечення оплати векселів.

Тема 2.6. Операції банків з цінними паперами

Загальна характеристика діяльності банків на ринку цінних паперів. Емісійні операції банків. Інвестиційні операції банків з цінними паперами. Заставні операції банків з цінними паперами. Професійна діяльність банків на ринку цінних паперів.

Тема 2.7. Загальна характеристика та види нетрадиційних банківських операцій та послуг

Нетрадиційні банківські операції, їх загальна характеристика та особливості надання. Банківські гарантії та поручительства. Операції з дорогоцінними металами. Фінансовий інжиніринг.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ	Сам / Інд. роб.	Контр роб.
<i>Змістовий модуль 1. Організація. Характеристика банківських систем</i>					
Тема 1.1. Загальна характеристика банківської системи		2	-	40	МК1
Тема 1.2. Банківські системи країн ринкової		2	2		
Тема 1.3. Центральний банк України - НБУ		2	2		
Тема 1.4. Установа банку як основний елемент		2	2		
Тема 1.5. Власний капітал банківської установи		2	2		
Тема 1.6. Залучені та запозичені ресурси банків		4	2		
Тема 1.7. Загальна характеристика операцій		2	2		
<i>Змістовий модуль 2. Послуги. Банківські операції та класифікації</i>					
Тема 2.1. Касові операції банківських установ		2	-	40	МК2
Тема 2.2. Безготівкові операції банківських установ		4	2		
Тема 2.3. Класифікація банківських кредитів		4	2		
Тема 2.4. Оцінка кредитоспроможності позичальника		4	2		
Тема 2.5. Операції банків з векселями		4	2		
Тема 2.6. Операції банків з цінними паперами		4	2		
Тема 2.7. Загальна характеристика та види нетрадиційних банківських операцій та послуг		2	2		
Разом	150	40	30	80	екза мен

4. Практичні заняття

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1.2. Банківські системи країн ринкової економіки	2
2	Тема 1.3. Центральний банк України - НБУ	2
3.	Тема 1.4. Установа банку як основний елемент банківської системи	2
4.	Тема 1.5. Власний капітал банківської установи	2
5.	Тема 1.6. Залучені та запозичені ресурси банків	2
6.	Тема 1.7. Загальна характеристика операцій банків з розрахунково-касового обслуговування	2
7.	Тема 2.2. Безготівкові операції банківських установ	2
8.	Тема 2.3.Класифікація банківських кредитів	2
9.	Тема 2.4. Оцінка кредитоспроможності позичальника	2
10.	Тема 2.5. Операції банків з векселями	2
11.	Тема 2.6. Операції банків з цінними паперами	
12.	Тема 2.7. Загальна характеристика та види нетрадиційних банківських операцій та послуг	
	Разом ..	30

5. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<i>Змістовий модуль 1. Організація. Характеристика банківських систем</i>	40
2.	<i>Змістовий модуль 2. Послуги. Банківські операції та класифікації</i>	40
	Разом	80

Самостійна робота передбачає підготовку та виконання модульних контрольних робіт у позааудиторний час.

Індивідуальне завдання – курсова робота з навчальної дисципліни

6. Засоби діагностики успішності навчання

Тестування (письмове), опитування (усне, письмове), реферати, доповіді, розв'язання контрольних завдань

Лекційні та практичні заняття							Сума		
Модуль 1							50		
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема xx			Тема xx
3	3	6	6	3	3	3			3
Самостійна робота							20		
Модульна контрольна робота							30		
Всього:							100		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік питань на підсумкову атестацію

1. Авалювання й акцептування векселів.
2. Акцептний кредит та його характеристика.
3. Ведення валютних рахунків клієнтів.
4. Види комерційних банків та їх організаційна структура.
5. Види операцій комерційних банків.
6. Види та порядок оформлення розрахункових документів.
7. Вклади, їх види та характеристика.
8. Власний і залучений банківський капітал, його економічна характеристика.
9. Джерела фінансування капітальних вкладень.
10. Довгострокові споживчі кредити.
11. Документи, що подаються банками для отримання ліцензій НБУ для здійснення банківських операцій.
12. Економічна суть і форми інвестицій.

13. Емісійні операції банків на ринку цінних паперів.
14. Емісія та використання банківських векселів.
15. Етапи процесу кредитування.
16. Ефективність інвестицій.
17. Залучення ресурсів на міжбанківському ринку.
18. Спосіб захисту від кредитного ризику: лімітування кредитів.
19. Спосіб захисту від кредитного ризику: диверсифікація кредитних вкладень.
20. Спосіб захисту від кредитного ризику: забезпечення зобов'язань позичальника.
21. Спосіб захисту від кредитного ризику: оперативність при стягненні боргу.
22. Спосіб захисту від кредитного ризику: оцінка кредитоспроможності позичальника.
23. Спосіб захисту від кредитного ризику: страхування кредитних операцій.
24. Інвестиційні операції банків з цінними паперами.
25. Інкасування векселів.
26. Капітальні вкладення, принципи і методи їх фіксування.
27. Касові операції комерційного банку.
28. Класифікація видів валютних угод.
29. Класифікація кредитів комерційних банків, їх характеристика.
30. Контокорентний кредит.
31. Контроль банку за використанням кредиту позичальником.
32. Кредити під цінні папери.
33. Лізингові операції.
34. Ліквідність і платоспроможність комерційного банку.
35. Ліцензування банківської діяльності.
36. Міжбанківські розрахунки.
37. Міжнародні кредитні операції.
38. Міжнародні розрахункові операції.
39. Неторговельні операції комерційних банків в іноземній валюті.
40. Нормативи капіталу комерційного банку.
41. Нормативне регулювання операцій банків з іноземною валютою.
42. Операції з міжнародних торговельних розрахунків.
43. Операції з торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку.
44. Операції із залучення і розміщення валютних коштів.
45. Органи управління комерційним банком.
46. Організаційна структура комерційних банків.
47. Організація грошово-готівкового обігу.
48. Організація діяльності комерційного банку.
49. Організація кредитних відносин банку з індивідуальними позичальниками.
50. Основи організації зовнішньоекономічних зв'язків.
51. Основи правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні.
52. Основні екологічні нормативи, що регулюють діяльність комерційного банку.
53. Основні фактори, що формують розмір процентних ставок.
54. Позиковий процент, його диференціація.
55. Поняття кредитного ризику та основні способи захисту від нього.
56. Порядок видачі кредитів комерційними банками.
57. Порядок здійснення операцій за вкладами населення.
58. Посередницькі послуги комерційного банку.
59. Прибутковість банків.
60. Принципи і суть організації безготівкових розрахунків.
61. Проблеми позики і банківський контроль.
62. Прогнозування касових оборотів.
63. Процентна політика за вкладами населення.
64. Ризик і ліквідність інвестиційних операцій.
65. Розрахунки акредитивами.

66. Розрахунки з використанням пластикових карток.
67. Склад, структура й економічна характеристика банківських ресурсів.
68. Суть і види споживчих кредитів.
69. Суть і цілі банківських інвестицій.
70. Подібність і відмінність інвестиційних і позикових операцій.
71. Умови платежів і документація при міжнародних розрахунках.
72. Управління банківськими ресурсами.
73. Фактори, що впливають на формування позикового процента.
74. Факторингові операції.
75. Фінансове посередництво банків на ринку цінних паперів.
76. Фінансові звіти банку та оцінювання його діяльності.
77. Форми безготівкових розрахунків і засоби платежу.
78. Форми забезпечення зобов'язань позичальників перед банками.
79. Форми заощаджень населення.
80. Формування депозитних ресурсів.
81. Формування резервів на покриття можливих збитків від активних операцій.
82. Характеристика видів банківських послуг.
83. Характеристика кредитів під заставу векселів.
84. Характеристика кредитного плану комерційного банку.
85. Характеристика міжнародної розрахункової операції.
86. Характеристика операцій РЕПО.
87. Характеристика і види векселів.
88. Характеристика платіжних документів.

7. Рекомендовані джерела

Базові

1. Банківські операції: практ. посіб. / О. Я. Стойко; Житомир. нац. агрокол. ун-т. - Житомир : ЖНАЕУ, 2016. - 127 с.
2. Банківська система: навч. посіб. / (Л.І.Катан, Н.І.Демчук, В.Г.БабенкоЛевада, Т.О.Журавльова); за ред. І.М.Мазур - Дніпро: Пороги, 2017. - 444с.
3. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: Навч. посібник. - Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. - 364 с.
4. Дзюблюк О. В., Банківські операції: Підручник. / О. В. Дзюблюка. - Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. - 696 с.
5. Ковальчук К. Ф. Банківські операції: Навчальний посібник / К.Ф.Ковальчук, І. В. Вишнякова, Л. М. Савчук, І. Г. Сокиринська - К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 326 с.
6. Копилюк О. І. Банківські операції: Навч. посіб. / Копилюк О. І., Музичка О.М.-2-ге вид. випр. і доповн. - К.: ЦУЛ, 2012. - 536 с.
7. Череп А. В. Банківські операції: Навч. посібник / А. В. Череп, О. Ф. Андросова. К - 2008 р. 410 с.

Допоміжні

1. Актуальні питання розвитку банківської системи України [Текст] : зб. наук. пр. / [Береславська О. І. та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Ун-т держ. фіскал. служби України, Каф. банк. справи та фінанс. моніторингу. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2016. - 240 с.
2. Банківське кредитування [Текст] : [монографія] / В. О. Величкін, В. О. Гордієнко, М. В. Тимошенко ; Ун-т митної справи та фінансів. - Дніпро: Акцент, 2017. - 167 с
3. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності. [Підручник]. / А. М. Герасимович - К.: КНЕУ, 2006. - 600 с.
4. Міщенко В. І., Шаповалов А. В., Юрчук Г. В. Електронний бізнес на ринку

фінансових послуг: Практич. посіб. -К.: Знання, 2003. — 278 с.

5. Мороз А. М. Банківські операції: [Підручник]. / А. М. Мороз. — 2-ге вид. — К.: КНЕУ, 2006. — 476 с.

6. Прасолова С. П. Банківські операції [Навч. посіб. та практич.]:/ С. П. Прасолова, О. С. Вовченко - К. : «Центр учбової літератури», 2013. - 568 с.

7. Розвиток банківської системи в умовах трансформації економічного простору [Текст] : кол. монографія / [Алієва С. С. та ін. ; за ред. Чепелюк Г. М., Пантелєєвої Н. М.] ; ДВНЗ "Ун-т банк. справи". - Черкаси : ДВНЗ "Ун-т банк. справи", 2016. - 413 с.

8. Рябініна Л.М., Банківські операції: [Навчальний посібник] / за ред. Рябініної Л.М. Няньчук Н.Ю., Ухлічева Л.І.. - Одеса: ОДЕУ, 2011. - 536 с..

9. Стельмах В. С., Сенищ П. М., Сало І. В., Савченко А. С., Кравець В. М. Кредитна система України і банківські технології. — Кн. 3: Банківські технології. — Львів, 2002. — 336 с.

10. Сичов В. О. Банківська справа. Центральний банк і грошово-кредитна політика. Банківські операції: [Навчальний посібник] /. В. О. Сичов, В.Т. Александров, В.В. Остапенко та ін. — К.: АВТ, 2006. — 528 с.

8. Додаткові ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. Режим доступу: <http://www.imf.org>

5. Офіційний сайт Міністерства економіки України. Режим доступу <http://www.me.gov.ua>

6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Режим доступу <http://www.mon.gov.ua>

7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу <http://www.mf.gov.ua>

8. Офіційний сайт банку України. Режим доступу <http://www.bank.gov.ua>

а сайт Ради підприємців України при КМУ . Режим доступу <http://www.radiapredpriemciv.gov.ua>

10. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <http://www.worldbank.org>

11. Силабус курсу. Режим доступу: <http://www.ypry.eui.it/8ye8/yeGaai1/G1e8/G1e8/KaG esopotiki /81aBi8/>

12. Дистанційний курс. Режим доступу: <http://1t8.ypry.eui.it/>